

MONITOR KOREAŃSKI

LISTOPAD 2018

„Monitor Koreański” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Korei Południowej, ze szczególnym naciskiem na działania Korei Południowej w regionie Europy Środkowej oraz relacje międzykoreańskie. Monitor opracowała mgr Joanna Jatczak.

MONITOR KOREAŃSKI

LISTOPAD 2018

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

1 listopada: Sąd Najwyższy wydał decyzję w sprawie zwolnienia z obowiązku pełnienia służby wojskowej. Sąd Najwyższy w Seulu orzekł, że przekonania religijne należy uznać za uzasadnione powody odmowy pełnienia służby wojskowej, tym samym obalając decyzję sprzed 14 lat. Sąd orzekł w sprawie apelacji członka Świadców Jehowy, który wcześniej został skazany za odmowę odbycia obowiązkowej służby wojskowej ze względu na swoje poglądy religijne. Sądy w Korei obecnie rozpatrują sprawy w ponad tysiącu podobnych spraw. Według orzeczenia Sądu Najwyższego karanie obywateli powołujących się na wolność sumienia jest wbrew demokracji. Według południowokoreańskiego prawa wszyscy mężczyźni zdolni do pracy muszą odbyć służbę wojskowa przez okres co najmniej 21 miesięcy ze względu na formalne pozostawanie w stanie wojny z Koreą Północną. Za unikanie służby wojskowej grozi kara pozbawienia wolności do trzech lat. Orzeczenie Sądu Najwyższego pozwoli na legalne odmówienie poboru ze względu na przekonania religijne.

5 listopada: prezydent uzyskał poparcie partii politycznych dla przyszłorocznego budżetu. Prezydent Moon Jae-in spotkał się z przywódcami rządzącej Demokratycznej Partii Korei (DPK) oraz partii opozycyjnych, w tym Partii Wolność Korei (LKP), Bareunmirae oraz Partii dla Demokracji i Pokoju. Podczas spotkania prezydent pozyskał poparcie dla wysiłków na rzecz ustanowienia pokoju na Półwyspie Koreańskim. Istotnym osiągnięciem było także zdobycie wsparcia dla planów ożywienia gospodarki, do czego ma się przyczynić zwiększony budżet na przyszły rok. Wśród tych planów znajduje się tworzenie nowych miejsc pracy czy wsparcie przemysłu

Spory historyczne ponownie wpłynęły negatywnie na relacje Seul-Tokio

Japonia skrytykowała decyzję Seulu o likwidacji fundacji na rzecz „kobiet-pocieszycielek” oraz werdykty Sądu Najwyższego w sprawie rekompensat dla przymusowych robotników.

innowacyjnego. Rzecznik prezydenta nie podał jednak informacji czy LKP zgodziła się na ratyfikację Deklaracji z Panmundżom, która nie została jeszcze zatwierdzona przez Zgromadzenie Narodowe.

5 listopada: Seul został zwolniony z sankcji nałożonych na import ropy z Iranu. Porozumienie zwalniające Koreę Południową z sankcji wobec Iranu zostało uzgodnione między Waszyngtonem i Seulem. Na jego mocy Korea Południowa ma ograniczyć skalę importu ropy z Teheranu w zamian za zwolnienie z sankcji. Korea Południowa jest jednym z największych importerów irańskiej ropy w Azji. Sankcje zostały ponownie nałożone na Teheran jako środek ograniczający działalność nuklearną po tym, jak Stany Zjednoczone wycofały się z porozumienia nuklearnego z Iranem w maju tego roku.

6 listopada: Japonia wyraziła sprzeciw wobec rekompensat dla Koreańczyków zmuszanych do pracy w latach okupacji. Minister spraw zagranicznych Japonii Kono Taro skrytykował decyzję południowokoreańskiego Sądu Najwyższego, który nakazał japońskim firmom (Nippon Steel oraz Sumitomo Metal) wypłacenie odszkodowań Koreańczykom zmuszonym do pracy w latach 1910-1945. Według japońskiego ministra, decyzja sądu stanowi „poważne wyzwanie” dla relacji między obydwojoma państwami. Tokio powołało się na porozumienie z 1965 roku, które rozwiązywało problemy związane z roszczeniami. Według Japonii werdykt sądu narusza ten traktat. Natomiast strona południowokoreańska uważa, że dwustronne porozumienie z 1965 roku nie obejmuje indywidualnych roszczeń. Tokio w odpowiedzi na werdykt południowokoreańskiego Sądu Najwyższego rozważa tymczasowe odwołanie ambasadora Nagamine Yasumasę z Seulu, a także złożenie pozwu przeciwko rządowi Korei Południowej do Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości.

14 listopada: prezydent promował Nową Politykę Południowa na szczycie ASEAN. Przemawiając na posiedzeniu przywódców państw ASEAN prezydent Moon Jae-in podkreślił, że Seul jest zdeterminowany, aby dalej realizować Nową Politykę Południową. Koncept ten został przedstawiony w ubiegłym roku i ma na celu zmniejszenie zależności Korei Południowej od tradycyjnych partnerów handlowych (Stanów Zjednoczonych, Japonii, Chin) na rzecz rozwoju relacji z państwami Azji Południowej. Prezydent Moon Jae-in podsumował ostatni rok współpracy, odnotowując wzrost dwustronnego handlu. W odpowiedzi premier Singapuru Lee Hsien Loong zwrócił uwagę na znaczenie porozumienia o wolnym handlu między Korea Południową a ASEAN, a także inne inicjatywy, takie jak porozumienie dotyczące usług lotniczych czy współpraca poprzez sieć „inteligentnych miast” (ASEAN Smart Cities Network). Szczyt ASEAN w Singapurze był także okazją do indywidualnych spotkań prezydenta Moon Jae-ina z

przywódcami poszczególnych państw stowarzyszenia, m.in.: z sułtanem Brunei Hassanalem Bolkiahem.

17 listopada: Korea Południowa i Chiny wyraziły zainteresowanie bliższą współpracą regionalną. Prezydent Moon Jae-in oraz przewodniczący Xi Jinping spotkali się w Papui Nowej Gwinei w czasie szczytu APEC. W celu utrzymania stabilnej sytuacji Seul i Pekin zamierzają wzmocnić współpracę w takich obszarach jak procesy pokojowe na Półwyspie Koreańskim czy ochrona środowiska (walka z zanieczyszczeniem powietrza). Strona chińska uznała obecny rozwój stosunków bilateralnych za „podążający w dobrym kierunku”, czemu służy wzmocnienie strategicznej komunikacji między obydwoma państwami. Obie strony zgodziły się także współpracować przed kolejnym szczytem przywódców USA i KRLD.

20 listopada: partie opozycyjne rozpoczęły bojkot sesji Zgromadzenia Narodowego. Partie Wolność Korei (LKP) i Bareunmirae zdecydowały się rozpocząć protest, w efekcie którego wstrzymane zostały posiedzenia Zgromadzenia Narodowego. Protestujące partie odmówiły brania udziału w jakichkolwiek posiedzeniach, dopóki rządząca Demokratyczna Partia Korei (DPK) nie wyrazi zgody na wszczęcie śledztwa w sprawie nielegalnych praktyk zatrudniania w publicznych spółkach. W obronie partii rządzącej stanęły partie mniejszościowe, zarzucając LKP prowadzenie bojkotu jedynie ze względu na nadchodzące wybory wewnętrzpartyjne. Bojkot posiedzeń Zgromadzenia Narodowego uniemożliwia uchwalenie takich ustaw, jak budżet na przyszły rok.

21 listopada: rząd zamknął sponsorowaną przez Japonię fundację mającą wspierać ofiary wojennego niewolnictwa seksualnego. Ministerstwo ds. Równości Płci i Rodziny, które zarządzało Fundacją na rzecz Pojednania i Uzdrawienia poinformowało o wszczęciu prawnej procedury zamknięcia fundacji. Organizacja została powołana na mocy porozumienia podpisanego w 2015 roku między Tokio i Seulem. W celu powołania fundacji na rzecz wsparcia ofiar niewolnictwa seksualnego Japonia przekazała 10 miliardów wonów koreańskich. Rząd koreański ocenił jednak, że fundacja nie działała prawidłowo i podjął decyzję o jej zamknięciu. Jednocześnie ministerstwo poinformowało, że decyzja ta nie jest równoznaczna z anulowaniem porozumienia z Japonią lub żądaniem jego renegeacji. Seul zamierza skonsultować z Tokio dalsze wykorzystanie pozostających funduszy fundacji. Minister Spraw Zagranicznych Japonii Kono Taro skrytykował decyzję Seulu o likwidacji organizacji.

29 listopada: śledztwo w sprawie możliwego włamania hakerskiego zostało rozpoczęte przez Błękitny Dom. Biuro prezydenta poinformowało, że Narodowa Agencja Policyjna ma zapoznać się z incydentami włamań na skrzynki pocztowe wysokiej rangi urzędników. Sprawa stała się głośna, gdy gazeta „The Asia Business Daily” opublikowała raport o rosnącej nieufności Korei Południowej w

stosunku do Stanów Zjednoczonych w oparciu o fałszywe dokumenty wysłane z konta pocztowego urzędnika państwowego. Ponadto na początku tego roku doszło do innego incydentu, kiedy z prywatnego adresu e-mailowego sekretarza ds. państwowych Yun Kun-younga wysłano do urzędników ministerialnych prośbę o udostępnienie tajnych dokumentów dotyczących polityki wobec Korei Północnej. Według rzecznika prezydenta działania hakerskie miały na celu stworzenie rozłamu między Seulem i Waszyngtonem. Do tej pory stwierdzono jedynie, że adres IP włamywacza pochodził z zagranicy.

29 listopada: Sąd Najwyższy przyznał kolejne rekompensaty dla Koreańczyków od japońskich firm. Sąd Najwyższy potwierdził dwa wyroki sądu apelacyjnego, nakazując japońskiej firmie Mitsubishi Heavy Industries Ltd. wypłacenie rekompensat 5-ciu ofiarom pracy przymusowej w czasie II wojny światowej. Koreańczycy najpierw wnieśli pozew do japońskiego sądu w 2008 roku, ale werdykt został wydany na korzyść firmy Mitsubishi. Tokio uznało wyrok Sądu Najwyższego w Seulu za „niedopuszczalny”. Japoński wiceminister spraw zagranicznych Taekeo Akiba wezwał do ministerstwa ambasadora Korei Południowej Lee Su-hoona, by złożyć oficjalny protest.

29 listopada: zmiany w przepisach dotyczących obowiązkowej służby wojskowej zostały zaproponowane przez Ministerstwo Obrony. W odpowiedzi na decyzję Sądu Najwyższego w sprawie zwolnienia z obowiązkowej służby wojskowej osób odmawiających jej odbycia ze względów religijnych Ministerstwo Obrony rozpoczęło prace nad nowelizacją przepisów. Ministerstwo zaproponowało, stworzenie możliwości odbycia służby w zakładach karnych albo straży pożarnej, a dla osób z wykształceniem medycznym w ośrodkach zdrowia. Projekt nowych przepisów ma zostać sfinalizowany w przeciągu miesiąca. Ministerstwo Obrony rozważa także przedłużenie okresu pełnienia innej służby niż wojskowa do okresu 36-miesięcy. Obecnie okres obowiązkowej służby wojskowej wynosi 21. miesięcy i ma zostać skrócony do 18 w 2021 roku. Dłuższy okres odbywania alternatywnej służby ma zniechęcić do nadużywania systemu w celu uniknięcia wykonywania obowiązków wojskowych. W tej kwestii sprzeciw zgłosiła Koreańska Komisja ds. Praw Człowieka, zauważając, że alternatywna służba dla osób nie mogących dołączyć do wojska ze względów religijnych nie powinna wynosić więcej niż 1,5 razy w stosunku do służby regularnej: w innym przypadku miałyby ona charakter karny.

II.KOREA POŁUDNIOWA I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

12-17 listopada: rumuńska misja biznesowa odwiedziła Seul. Prezydent Izby Przemysłowo-Handlowej Rumunii Mihai Daraban przewodniczył delegacji biznesmenów, która odwiedziła Seul w celu wzmocnienia dwustronnych stosunków handlowych. Delegacja spotkała się m.in.: z dyrektorem Biura ds. Współpracy Międzynarodowej w Stowarzyszeniu Importerów Korei (KOIMA) Jough Joong-hyunem. KOIMA jest prywatną instytucją gospodarczą o charakterze importowym. Podczas spotkania omówiono możliwości wejścia rumuńskich produktów na rynek koreański oraz współpracy handlowej w takich obszarach jak przemysł stoczniowy, transport, infrastruktura i technologie informacyjne.

12 listopada: w Seulu odbyła się debata na temat globalnego bezpieczeństwa z udziałem europejskich dyplomatów. Z inicjatywy Ambasady Gruzji w Seulu w Asan Institute for Policy Studies odbyła się debata, w której udział wzięli europejscy dyplomaci oraz południowokoreańscy eksperci. W panelu dotyczącym sytuacji na Półwyspie Koreańskim uczestniczył ambasador Polski Piotr Ostaszewski.

14 listopada: na Uniwersytecie Wrocławski otworzono Korea Corner. Projekt „Korea Corner” ma na celu promowanie koreańskiej kultury poprzez udostępnianie książek oraz materiałów audiowizualnych dotyczących Korei Południowej. Projekt we Wrocławiu został zrealizowany przez Ambasadę Republiki Korei w Polsce.

16 listopada: Korea Południowa i Polska wyraziły zainteresowanie współpracą w przemyśle gier komputerowych. Ambasador Piotr Ostaszewski oraz przedstawiciel Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu Arkadiusz Tarnowski uczestniczyli w targach gier komputerowych G-STAR w Busan. Podczas imprezy zostało również zaprezentowane polskie stoisko zorganizowane przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości. Podczas wydarzenia podpisano dwa porozumienia o współpracy między organizatorami G-STAR oraz Game Industry Conference w Poznaniu, a także między Koreańskim Stowarzyszeniem Przemysłu Gier Komputerowych oraz Fundacją Indie Games Poland.

20 listopada: w Sofii odbyło się Bułgarsko-Koreańskie Forum Energetyczne. Zorganizowane przez Centrum Studiów nad Demokracją oraz Ambasadę Republiki Korei w Bułgarii wydarzenie miało na celu wzmocnienie współpracy między obydwojma państwami w sektorze energii. Podczas forum omówiono kilka kluczowych tematów, takich jak obecny stan i przyszły rozwój sektora energetycznego w Bułgarii czy możliwości współpracy Korei i Bułgarii w tym obszarze. Uczestnicy forum zgodzili się, że istnieje duży potencjał rozwoju współpracy, szczególnie w zakresie odnawialnych źródeł energii, co wpisuje się w obecną politykę energetyczną obu państw (zwiększenie niezależności energetycznej). Wydarzenie zgromadziło przedstawicieli rządów Bułgarii i Korei Południowej, agencji wykonawczych, organizacji pozarządowych, ekspertów oraz biznesmenów.

22-24 listopada: Rumunia i Korea Południowa wyraziły zainteresowanie dalszym rozwojem strategicznego partnerstwa. Rumuński minister spraw zagranicznych Teodor Meleşcanu odwiedził Seul, gdzie spotkał się ze swoją południowokoreańską odpowiedniczką Kang Kyung-wha. Obie strony wymieniły poglądy na temat możliwości wzmocnienia relacji między Rumunią i Koreą Południową, współpracy na arenie międzynarodowej oraz sytuacji na Półwyspie Koreańskim i w Europie. Spotkanie ministrów spraw zagranicznych Rumunii i Korei Południowej było okazją do podsumowania dekady ustanowienia strategicznego partnerstwa oraz omówienia sposobów dalszego rozwoju współpracy. Ponadto Rumunia wyraziła poparcie dla procesów pokojowych na Półwyspie Koreańskim. Ministrowi Meleşcanu w trakcie oficjalnej wizyty w Seulu towarzyszył także minister ds. biznesu, handlu i przedsiębiorczości Stefan-Radu Oprea.

23 listopada: ambasador Polski uczestniczył w spotkaniu Stowarzyszenia Wymiany Międzynarodowej Daegu-Gyeongbuk (DGIEA). Ambasador Piotr Ostaszewski wziął udział w corocznym posiedzeniu DGIEA, stowarzyszenia zrzeszającego bilateralne towarzystwa przyjaźni (w tym Pro Polonia). Wizyta polskiej delegacji w Daegu była również okazją do spotkania z prezesem honorowym (dawniej konsulem generalnym) profesorem Synn Ilhi. Działalność Polski w obrębie DGIEA dotyczy budowania więzi politycznych, gospodarczych i kulturowych między obydwojoma państwami. W wydarzeniu uczestniczył także ambasador Węgier Csoma Mózes.

27 listopada: współpraca Korei Południowej z Organizacją Współpracy Kolei została omówiona w Warszawie. Ambasador Korei Południowej w Polsce Son Mira spotkała się z przewodniczącym Komitetu OSŻD Tadeuszem Szozdą. W czerwcu tego roku Korea Południowa przystąpiła do Organizacji Współpracy Kolei. Spotkanie w Warszawie miało na celu omówienie sposobów wzmocnienia rzeczywistej współpracy między organizacją a Seulem.

28 listopada: w Seulu zostało otwarte Biuro Handlowe Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu. W ceremonii otwarcia biura uczestniczyli wiceminister przedsiębiorczości i technologii Tadeusz Kościński, wiceprezes PAIH Krzysztof Senger oraz przedstawiciele administracji koreańskiej, w tym z Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Koreańskiej Agencji Promocji Handlu i Inwestycji (KOTRA). Szefem Biura Handlowego został Arkadiusz Tarnowski. Placówka ma na celu wspierać polskie firmy, które są zainteresowane eksportem do Korei.

28 listopada: współpraca w sektorze energetyki jądrowej była głównym powodem wizyty prezydenta Moon Jae-ina w Czechach. Przed szczytem G20 w Argentynie prezydent Moon Jae-in odwiedził Pragę, gdzie spotkał się z premierem Andrejem Babišem. Południowokoreański prezydent podczas spotkania przekonywał do poparcia oferty Korea Hydro and Nuclear Corporation (KHNP) na

budowę reaktora jądrowego w Czechach. Moon obiecał, że budowa reaktora przez KHNP zostanie wsparta także przez rząd południowokoreański, który liczy na zachowanie konkurencyjności południowokoreańskich firm na rynkach międzynarodowych. Obie strony omówiły także nowe obszary współpracy, takie jak technologie informatyczne. Prezydent Moon Jae-in przekazał również czeskiemu premierowi informacje na temat rozwoju sytuacji na Półwyspie Koreańskim w kwestii denuklearyzacji.

29 listopada: południowokoreańska firma Hanon Systems zamierza zwiększyć inwestycje na Węgrzech. Minister spraw zagranicznych Péter Szijjártó poinformował, że południowokoreańska firma Hanon Systems zamierza rozbudować swoją działalność na Węgrzech. Firma ma zainwestować ponad 113 milionów euro w rozbudowę fabryki w mieście Székesfehérvár oraz budowę nowych placówek w Pécs i Rétság. Fabryki będą produkować części do samochodów. Strona węgierska wyraziła zadowolenie z planowanej inwestycji. Minister spraw zagranicznych zauważył, że rozwój firmy Hanon Systems nie tylko przyczyni się do utworzenia nowych miejsc pracy, ale także wpłynie na rozwój technologiczny kraju.

III.RELACJE MIĘDZYKOREAŃSKIE

5 listopada: obie Koree rozpoczęły inspekcje połączeń wodnych. Zespół badawczy składający się z przedstawicieli wojskowych oraz ekspertów z obu Korei rozpoczął badania ujść rzek Han i Imjin pod kątem ich potencjalnego wykorzystania. Było to pierwsze wspólne badanie w tej dziedzinie od 65 lat. Pomysł wspólnego wykorzystania ujść rzek w celach żeglugowych, turystycznych czy ekologicznych pojawił się po raz pierwszy podczas szczytu międzykoreańskiego w 2007 roku, ale do tej pory nie został zrealizowany.

6 listopada: rozpoczęto prace nad określeniem zasad wspólnych patroli w Panmundżom. Seul, Pjongjang oraz Dowództwo Narodów Zjednoczonych (UNC) zgodziły się stworzyć zasady określające działanie wspólnych patroli w Panmundżom. Podczas spotkania dokonano także inspekcji nowego posterunku strażniczego utworzonego w miejsce zamykanych po obu stronach granicy posterunków południowo- i północnokoreańskich. Było to trzecie trójstronne spotkanie, którego celem jest rozbrojenie Wspólnej Strefy Bezpieczeństwa (JSA). Wszystkie strony zgodziły się, że w momencie wprowadzenia wspólnych patroli będzie można umożliwić turystom swobodne poruszanie się po wiosce pokojowej w Panmundżom w określonych godzinach.

8 listopada: Korea Południowa przygotowała fundusz na rzecz międzykoreańskich projektów infrastruktury transportowej. Ministerstwo ds. Zjednoczenia przygotowało szczegółowy budżet, który ma pokryć koszty realizacji projektów modernizacji północnokoreańskich dróg i połączeń kolejowych. Środki na te cele pochodzą ze specjalnego funduszu na rzecz spraw międzykoreańskich. Ministerstwo ds. Zjednoczenia ma przeznaczyć około 134 miliardów wonów koreańskich na połączenia kolejowe, ponad 54 miliardy wonów na modernizację dróg, a kolejne 163 miliardy na „utworzenie infrastruktury dla międzykoreańskiej współpracy gospodarczej”.

11 listopada: na granicy międzykoreańskiej zakończono wycofywanie żołnierzy z posterunków strażniczych. Żołnierzy oraz broń wycofano z 11 posterunków po każdej stronie granicy międzykoreańskiej. Południowokoreańskie Ministerstwo Obrony Narodowej poinformowało, że działanie to miało na celu dalsze rozbrajanie strefy zdemilitaryzowanej. Zmniejszenie obecności sił wojskowych w tym rejonie jest rezultatem podpisanego we wrześniu porozumienia wojskowego między obiema Koreami. Zgodnie z ustaleniami Seulu i Pjongjangu po każdej stronie granicy ma pozostać jeden posterunek strażniczy do końca tego miesiąca.

11 listopada: między obiema Koreami rozwija się „dyplomacja prezentów”. W Pjongjangu wylądował południowokoreański samolot, na pokładzie którego znajdowało się 200 ton mandarynek. Według rzecznika prezydenta Kim Eui-kyeom decyzja o wymianie prezentów między Seulem i Pjongjangiem zapadła w trakcie szczytu międzykoreańskiego we wrześniu. Dostawa mandarynek była odpowiedzią na podarowanie przez przewodniczącego Kim Jong-una dwóch ton grzybów matsutake, które rząd południowokoreański przekazał członkom rodzin rozdzielonych w wyniku wojny koreańskiej.

12 listopada: modernizacja dróg została omówiona przez Seul i Pjongjang. W międzykoreańskim biurze łącznikowym w Kaesong odbyło się spotkanie grup badawczych, powołanych w celu inspekcji połączeń drogowych między Koreami. W ich skład wchodzi reprezentanci południowokoreańskiego Ministerstwa Ziemi, Infrastruktury i Transportu oraz przedstawiciele władz północnokoreańskich. Ministerstwo ds. Zjednoczenia, które koordynuje prace biura łącznikowego, poinformowało, że dyskusja dotyczyła inspekcji dróg wzdłuż wschodniego wybrzeża Półwyspu Koreańskiego. Strona północnokoreańska już rozpoczęła prace naprawcze, jednak udział Seulu (dostarczenie pojazdów i materiałów budowlanych) zależy od zgody Dowództwa Narodów Zjednoczonych (UNC), kontrolującego granicę międzykoreańską. Z tego powodu spotkanie robocze między Seulem i Pjongjangiem skupiło się wokół prac badawczych, a nie praktycznej realizacji projektów.

12 listopada: wspólne manewry wojskowe Stanów Zjednoczonych i Korei Południowej zostały skrytykowane przez KRLD. Na łamach rządowej gazety Rodong Sinmun wznowione ćwiczenia wojskowe Korea Marine Exercise Program (KEMP) zostały uznane za działanie wbrew podpisanemu we wrześniu międzykoreańskiemu porozumieniu wojskowemu. Wspólne amerykańsko-południowokoreańskie manewry rozpoczęły się 5 listopada na mocy porozumienia między sojusznikami: ćwiczenia wojskowe na dużą skalę mają zostać zamrożone, natomiast manewry o małym zasięgu i liczebności sił wojskowych mogą zostać wznowione. Północnokoreańskie media uznały decyzję Seulu i Waszyngtonu za „działanie prowokacyjne”, które stanowi potencjalne zagrożenie dla obecnej deeskalacji napięcia na Półwyspie Koreańskim. Zdaniem strony północnokoreańskiej każdy rodzaj manewrów wojskowych, bez względu na ich skalę, jest naruszeniem wspólnego porozumienia wojskowego, które zakłada „usunięcie wszelkich gróźb wybuchu konfliktu zbrojnego”.

13 listopada: czy Korea Północna posiada tajne placówki nuklearne? Amerykański think tank Center for Strategic and International Security opublikował raport, w którym wskazał położenie północnokoreańskich baz nuklearnych. Jedna z nich mieści się w Sakkanmol, miejscu oddalonym o 137 kilometrów od stolicy Korei Południowej. Raport został skrytykowany zarówno przez Waszyngton, jak i Seul. Donald Trump nazwał doniesienia „fałszywymi” i zapewnił, że wskazane placówki są dobrze znane i obserwowane. Seul zdementował pogłoski, że istnienie tych baz zostało zatajone przez władze KRLD. Ponadto baza w Sakkanmol zajmuje się jedynie raketami krótkiego zasięgu, a Korea Północna nigdy nie zadeklarowała demontażu tego typu placówek. Rzecznik prezydenta dodał, że funkcjonowanie innych baz niż jądrowe stanowi potencjalne zagrożenie i wskazuje na potrzebę kontynuowania negocjacji między Pjongjangiem i Waszyngtonem w kwestii rozbrojenia KRLD.

14 listopada: Waszyngton i Seul zapewniły o sile sojuszu. Prezydent Moon Jae-in spotkał się z wiceprezydentem Stanów Zjednoczonych Mikiem Pencem w Singapurze. Rozmowa obu stron skupiła się przede wszystkim wokół wspólnego stanowiska względem Korei Północnej. Prezydent Moon Jae-in zgodził się, że rozwój dialogu między Stanami Zjednoczonymi i KRLD powinien iść w parze z rozwojem relacji międzykoreańskich. Południowokoreański prezydent podkreślił, że to silny sojusz między Waszyngtonem i Seulem umożliwił rozpoczęcie dialogu z KRLD w sprawie denuklearyzacji oraz pokoju. Mike Pence zgodził się, że jedynie wspólne wysiłki prezydentów Donalda Trumpa i Moon Jae-ina przyczynią się do postępów nad denuklearyzacją Półwyspu Koreańskiego. Tym samym obie strony potwierdziły chęć bliskiego koordynowania działań wobec Pjongjangu przed kolejnym szczytem Trump-Kim.

14 listopada: przewodniczący KRLD ma zostać zaproszony na kolejny szczyt Korea-ASEAN. Prezydent Indonezji Joko Widodo wyszedł z propozycją zaproszenia Kim Jong-una na przyszłoroczny specjalny szczyt między Koreą Południową a ASEAN. Propozycja ta została przyjęta z entuzjazmem przez prezydenta Moon Jae-ina. Błękitny Dom poinformował, że Seul zamierza wkrótce rozpocząć rozmowy z państwami ASEAN w tej sprawie. Ponadto władze Korei Południowej rozważają również organizację specjalnego szczytu z państwami z obszaru rzeki Mekong (Laos, Kambodża, Myanmar, Wietnam i Tajlandia).

20 listopada: Korea Północna wysadziła 10 posterunków w pobliżu granicy. Korea Północna zakończyła realizację jednego z postanowień porozumienia zawartego między obiema Koreami, niszcząc posterunki strażnicze po swojej stronie granicy. Korea Południowa nie zakończyła jeszcze tego procesu. W przyszłym miesiącu mają odbyć się bilateralne inspekcje weryfikacyjne, które mają wykazać całkowite zniszczenie posterunków.

21 listopada: w strefie zdemilitaryzowanej rozpoczęto prace nad połączeniem dróg po obu stronach granicy. W Cheorwon w strefie zdemilitaryzowanej ma powstać połączenie dróg po obu stronach granicy, które służyć będzie wspólnym pracom nad wydobywaniem szczątków żołnierzy, którzy polegli w trakcie wojny koreańskiej. Wcześniej strefa ta została oczyszczona z min lądowych.

21 listopada: przyspieszono negocjacje w sprawie wznowienia połączeń lotniczych między Koreami. Korea Północna rozpoczęła prace renowacyjne na lotnisku Pjonjang-Sunan, a także budowę nowego terminalu na lotnisku Samjiyon w pobliżu Góry Pektu. Ministerstwo ds. Zjednoczenia poinformowało, że obie strony wyraziły zainteresowanie przyspieszeniem negocjacji w sprawie ponownego uruchomienia połączeń lotniczych. Seul rozważa także możliwości zapewnienia Pjongjangowi wsparcia w pracach renowacyjnych, jeśli pozwolą na to międzynarodowe sankcje.

27 listopada: wizyta przewodniczącego KRLD do Seulu została przesunięta. Błękitny Dom poinformował, że Kim Jong-un prawdopodobnie nie odwiedzi Seulu w tym roku. Zapowiedź takiej wizyty padła w trakcie szczytu międzykoreańskiego we wrześniu. Strona południowokoreańska poinformowała, że w tej kwestii brane jest pod uwagę stanowisko Waszyngtonu. Sojusznicy mają omówić, czy spotkanie prezydenta Moon Jae-ina z przewodniczącym KRLD w Seulu powinno odbyć się przed czy po szczycie Trump-Kim, którego data nie została jeszcze wyznaczona. Jeśli dojdzie do szczytu międzykoreańskiego w Seulu, będzie to pierwszy raz, kiedy stolica Korei Południowej zostanie odwiedzona przez przywódcę KRLD.

29 listopada: Seul poszukiwał wsparcia Waszyngtonu dla międzykoreańskich projektów kolejowych. Ministerstwo ds. Zjednoczenia poinformowało, że

niedawno powołana amerykańsko-koreańska grupa robocza zbada możliwości realizacji wspólnych międzykoreańskich projektów bez naruszania międzynarodowych sankcji nałożonych na Pjongjang. Seul oczekuje także zgody Waszyngtonu na uruchomienie połączenia kolejowego między obiema Koreami. Pierwsze spotkanie grupy odbyło się tydzień wcześniej. Seul uzyskał wtedy poparcie Waszyngtonu i Rady Bezpieczeństwa ONZ na przeprowadzenie inspekcji związanych z modernizacją infrastruktury kolejowej. Inspekcja rozpoczęła się 30 listopada, kiedy południowokoreański pociąg przekroczył granicę z Koreą Północną. Pociąg ma przejechać wzdłuż wschodniego wybrzeża, testując stan torów. Rada Bezpieczeństwa ONZ zezwoliła, aby w pociągu znajdowało się 55 tysięcy litrów oleju napędowego, który jest objęty sankcjami. Strona południowokoreańska zapewniła, że paliwo będzie wykorzystywane jedynie do zasilania maszyny, a jego pozostała po zakończeniu inspekcji część wróci na terytorium Korei Południowej.

KOMENTARZ

1. W tym miesiącu pogłębił się rozdźwięk między Tokio i Seulem na tle sporów historycznych. W listopadzie dwie sprawy wpłynęły negatywnie na relacje między Koreą Południową i Japonią: werdykt Sądu Najwyższego w sprawie o roszczenia Koreańczyków zmuszanych do pracy przez japońskie firmy oraz decyzja Ministerstwa ds. Równości Płci i Rodziny o rozwiązaniu fundacji powołanej na mocy porozumienia z 2015 roku. Strona japońska uważa kwestie „kobiet-pocieszycielek” oraz „niewolniczej pracy” za ostatecznie rozwiązane przez porozumienia z 1965 i 2015 roku. Zarówno premier Abe Shinzo, jak i minister spraw zagranicznych Kono Taro wielokrotnie podkreślali, że uznają wypracowane rozwiązania za „ostateczne i nieodwracalne”, tym samym nie akceptując działań Seulu naruszających te porozumienia. Natomiast Korea Południowa uważa, że zostały wypracowane pod presją m.in.: Stanów Zjednoczonych, które w obliczu wzrostu zbrojeń KRLD naciskały na wypracowanie trójstronnego sojuszu. W Korei Południowej szczególnie niezadowolone jest społeczeństwo, które manifestuje swój sprzeciw takimi działaniami jak cotygodniowe marsze dla „kobiet-pocieszycielek”. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społecznym rząd Moon Jae-ina obiecał „w końcu wspierać ofiary oraz ich rodziny” poprzez rozpoczęcie dyskusji na temat możliwej renegotjacji dwustronnego porozumienia podpisanego w 2015 roku przez Park Geun-hye.

Fundacja na rzecz Pojednania i Uzdrawienia powstała w 2016 roku i miała na celu zapewnienie wsparcia finansowego kobietom, które w czasie drugiej wojny

światowej były zmuszane do prostytucji przez japońską armię. Japonia zaoferowała prawie 9 milionów dolarów amerykańskich na rzecz fundacji jako rekompensatę. Jednak działalność organizacji od samego początku jej istnienia nie była akceptowana przez Koreańczyków. Ofiary zbrodni wojennych w geście protestu przeciwko „jednostronności” porozumienia odmówiły przyjęcia wypłat. Zdaniem ofiar porozumienie zostało zawarte bez konsultacji społecznych. Problematyczne było także funkcjonowanie samej organizacji, której zarząd wielokrotnie się zmieniał. Rząd południowokoreański uznał, że nie spełnia ona zamierzonego celu i postanowił rozwiązać fundację, co spotkało się z krytyką Tokio. Nie chcąc pogarszać i tak napiętych relacji na linii Seul-Tokio na tle sporów historycznych, Korea Południowa zapewniła, że rozwiązanie fundacji nie jest jednoznaczne z odstępniem od porozumienia z 2015 roku. Ministerstwo Spraw Zagranicznych zamierza rozpocząć konsultacje z Tokio w sprawie wykorzystania pozostałego funduszu organizacji. Rzecznik ministerstwa oświadczył również, że w tej kwestii wysłuchane będą opinie grup obywatelskich reprezentujących ofiary zbrodni wojennych. Natomiast Japonia oświadczyła, że nie zamierza zmienić stanowiska w tej sprawie. Premier Abe skomentował całą sytuację słowami „relacje między dwoma krajami zawodzą, gdy nie dotrzymuje się obietnicy międzynarodowej”.

Druga kwestia, która wpłynęła na znaczne pogorszenie relacji między Seulem i Tokio są procesy Koreańczyków, żądających rekompensat od japońskich firm, które miały zmuszać do niewolniczej pracy w okresie okupacji. Po nieudanym dochodzeniu swoich praw przed japońskimi sądami, Koreańczycy złożyli pozwy we własnym kraju. Sąd Najwyższy wydał wyroki na korzyść Koreańczyków, nakazując japońskim firmom wypłacenie rekompensat. Dla Tokio decyzja Sądu Najwyższego jest „nie do zaakceptowania”. W tej sprawie Japonia powołała się na pakt z 1965 roku, który miał na celu normalizację bilateralnych relacji. W odpowiedzi Seul zaznaczył, że porozumienie z 1965 roku nie dotyczyło roszczeń indywidualnych, ale państwowych. W efekcie decyzji południowokoreańskiego Sadu Najwyższego Ambasada Japonii w Korei odbyła zamknięte spotkanie, w którym uczestniczyło 80 reprezentantów japońskich firm działających na terytorium Korei. Tokio obawia się, że kolejne japońskie firmy mogą zostać objęte roszczeniami o rekompensaty. Z tego powodu omówione zostały środki zapobiegawcze, które mają na celu ochronę legalnej działalności gospodarczej japońskich firm.

W najbliższym czasie należy spodziewać się dalszego wzrostu napięcia między Tokio i Seulem. Spory historyczne mogą także wpłynąć na osłabienie współpracy na płaszczyźnie bezpieczeństwa czy gospodarki w Azji Północno-Wschodniej. Co więcej, spór ten wydaje się być bardzo trudny do rozwiązania. Kwestia japońskich zbrodni wojennych stała się w Korei sprawą polityki wewnętrznej: presja społeczna jest zbyt silna, by władze uznały spory

historyczne za ostatecznie rozwiązane. Oznacza to, że każde porozumienie wypracowane z Tokio w obliczu społecznego niezadowolenia może zostać naruszone lub zerwane. Wygrane procesy zachęcą kolejnych Koreańczyków do składania wniosków o odszkodowania, a japońskie firmy będą musiały rozważyć działalność na koreańskim rynku w obawie o przejęcie mienia w przypadku odmowy wykonania orzeczeń sądowych.

- 2. Seul wyraził wsparcie dla budowy reaktora jądrowego w Czechach przez Korea Hydro & Nuclear Power.** W ostatnim roku nastąpiła intensyfikacja „dyplomacji energetyki jądrowej” Korei Południowej na Bliskim Wschodzie oraz Europie Środkowej. Od katastrofy w Fukushima w 2011 roku w Korei Południowej wzrasta sprzeciw wobec opierania krajowej energetyki o elektrownie jądrowe. W związku z tym południowokoreańskie przedsiębiorstwa zajmujące się tym sektorem poszukują możliwości sprzedaży technologii w innych państwach. Korea Południowa jest szczególnie zainteresowana wygraniem przetargu na budowę nowego reaktora jądrowego w Czechach. Do tej pory to przedstawiciele koreańskich firm promowali się w Europie Środkowej. W listopadzie prezydent Moon Jae-in w drodze na szczyt G20 w Argentynie zatrzymał się w Pradze, aby omówić udział południowokoreańskich firm w przetargu. Prezydent Moon zapewnił premiera Czech Andreja Babiša, że koreańska korporacja KHNP może liczyć na wsparcie rządu przy realizacji projektu w Czechach.

Warto zauważyć, że Republika Czeska nie otworzyła jeszcze przetargu, a cała inwestycja stoi pod znakiem zapytania. Rząd czeski omawia z państwową grupą CEZ możliwości sfinansowania projektu wymiany reaktora jądrowego w głównej elektrowni w Temelinie. Biorąc pod uwagę ogromne koszty budowy reaktorów, kierownictwo CEZ niechętnie zaangażuje się w taki projekt bez gwarancji państwowych. Ewentualna budowa reaktora stanie się jedną z najdroższych inwestycji rządu Babiša. W związku z tym Czechy czekają na najbardziej korzystną ofertę, a wśród zainteresowanych podmiotów znajdują się firmy i konsorcja z takich państw jak Chiny, Rosja, Francja i Stany Zjednoczone. Zaangażowanie rządu południowokoreańskiego może więc przemówić na korzyść KHNP.

- 3. W listopadzie Seul podkreślił znaczenie sojuszu z Waszyngtonem.** W ubiegłych miesiącach Korea Południowa nadała dynamiczne tempo rozwojowi relacji międzykoreańskich. Na arenie międzynarodowej prezydent Moon Jae-in apelował o złagodzenie lub zniesienie międzynarodowych sankcji, co pozwoliłoby na realizację wspólnych projektów międzykoreańskich, a tym samym przyspieszyło proces denuklearyzacji. Takie stanowisko było sprzeczne z działaniami Waszyngtonu, który popiera stopniową i rozciągniętą w czasie denuklearyzację oraz zniesienie sankcji dopiero w momencie zakończenia

procesu. W listopadzie Seul skupił się na działaniach mających na celu wzmocnienie sojuszu z Waszyngtonem. Powołano specjalną grupę roboczą, której celem jest koordynacja stanowisk obu sojuszników wobec projektów międzykoreańskich. Sukcesem jej działania było uzyskanie poparcia Waszyngtonu, a następnie zgody Rady Bezpieczeństwa ONZ na przeprowadzenie inspekcji połączeń kolejowych w Korei Północnej bez naruszania międzynarodowych sankcji. Natomiast prezydent Moon Jae-in na szczycie G20 w Argentynie zamiast apelować o złagodzenie sankcji promował wznowienie wymiany międzykoreańskiej w ramach obowiązujących sankcji.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

